

Byrådets sak

Byrådets sak nr.: 6/2008
Vedtaksdato: 24.01.2008

Vår ref. (saksnr.): 200704722-3
Arkivkode: 400

FORSKRIFT OM TILDELING AV UTDANNINGSSTØTTE FOR UNDERVISNINGÅRET 2008-2009 - HØRINGSUTTALELSE

Saksfremstilling:

1. Innledning

Kunnskapsdepartementet har ved brev av 19.10.2007 sendt på høring forslag til forskrift om tildeling av utdanningsstøtte for undervisningsåret 2008-2009. Høringsfristen er satt til 19.01.2008.

Forskrift om tildeling av utdanningsstøtte fastsettes for et undervisningsår av gangen. Høringsdokumentene bygger på gjeldende forskrift for undervisningsåret 2007-2008 og behandler de endringer som foreslås for undervisningsåret 2008-2009. Høringsutkastet er basert på Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2008, jf. St.prp. nr. 1 (2007-2008). De fleste endringsforslagene er av såkalt regelteknisk karakter. Forskriften for undervisningsåret 2008-2009 vil tre i kraft 15.08.2008.

2. Første del. Hovedregler for tildeling av utdanningsstøtte

- Departementets vurderinger og forslag

I denne delen har departementet lagt frem forslag vedrørende statsborgerskap og tilknytning til Norge i forbindelse med utdanningsstøtte. Det foreslås å omformulere hovedregelen om krav til norsk statsborgerskap for å få rett til utdanningsstøtte. De mange unntakene fra kravet om norsk statsborgerskap gjør det rimelig at det går frem mer tydelig enn i dag at kravet ikke er absolutt. Det foreslås også å endre overskriften i bestemmelsen.

- Mens det i § 2-1 tidligere stod at "*Søkeren må være norsk statsborger*", foreslår departementet nå at det står "*Søkeren må som hovedregel være norsk statsborger*".

- Etter utlendingsloven § 23 kan det på visse vilkår gis tillatelse til familiejenforening for studenter som er i Norge for utdanning. Disse studentene vil ikke ha rett til støtte gjennom Lånekassen kun med bakgrunn i deres oppholdstillatelse som studenter, mens familiemedlemmene som gjenforenes med studenten, derimot får rett til støtte i Lånekassen. Dette ble en utilsiktet konsekvens av fjorårets endring i gjeldende forskrift. Det foreslås derfor å endre ordlyden i § 2-2 c ved å ta inn et unntak for familiemedlemmer som blir gjenforent med en hovedperson som har oppholdstillatelse i Norge i studieøyemed.

- Ved fastsettelsen av forskriften for 2007-2008, ble § 2-2 bokstav g endret. Det foreslås å rette ordlyden i bokstav g tilbake slik at den blir i samsvar med forslaget som ble sendt på høring 18.10.2006. Forslag til ny tekst i § 2-2 g vil bli "*.. har tatt utdanning i Norge uten støtte fra Lånekassen i minst tre år like før undervisningsåret, og har bestått utdanning som til sammen tilsvarer minst tre års fulltidsutdanning.*"
- Det foreslås videre å ta inn en presisering i overskriften til § 2-3 som omhandler rett til støtte for EØS-borgere med arbeidstilknytning til Norge, og for dennes forsørgede familiemedlemmer. Disse rettighetene følger av EØS-arbeidstakerloven. De nærmere vilkårene er definert gjennom avgjørelser fra EF-domstolene.
- Det foreslås å ta inn en presisering i bestemmelsens første ledd som presiserer omfanget av retten til støtte dersom arbeidstakeren blir ufrivillig arbeidsløs. Forslaget innebærer ingen realitetsendring.
- Departementet foreslår også endringer i § 2-5 som i dag begrenser støtterett for utenlandske statsborgere som får, eller har fått, støtte til et utdanningsprogram i Norge eller utlandet. Det foreslås å fjerne vilkåret om at utenlandsk statsborger som "har fått" støtte til et utdanningsprogram ikke skal kunne få støtte gjennom Lånekassen. Det har fra departementets side ikke vært meningen å avskjære støtterett for utenlandske statsborgere som har rett til støtte etter noen av vilkårene i § 2-2, med unntak av 2-2 g. Det foreslås også at disse begrensningene i støtterett for utenlandske statsborgere ikke gjøres gjeldende for "vedkommendes ektefelle". Forslaget om utvidet rett til ektefellen innebærer en viss utvidelse av bestemmelsen.
- § 3-1 omhandler hvem som har status som elev eller student. Lærlinger blir også nevnt her. Det foreslås at lærekandidater også nevnes i denne paragrafen.
- I § 3-2 foreslås det å endre formuleringen fra "*ugyldig fravær*" til "*ulegitimert fravær*" slik at formuleringen blir i overensstemmelse med hva som brukes i skolen.
- Forskriftsbestemmelsen i § 4-4 gjelder både høyere utdanning og fagskoleutdanning, og det foreslås at *fagskoleutdanning* tas inn i overskriften.
- I § 14-1 vedr. søknadsfrister har departementet en viktig endring som angår lærlinger og lærekandidater. Lærebedrifter tegner ikke alltid lærekontrakt med det samme lærlingen starter i lære. I tillegg tar godkjenningsprosessen i fylkeskommunen for å få godkjent lærekontrakten tid. Lærekontrakter kan inngås hele året. Det er altså ikke alle lærlinger som starter tidlig på høsten eller på nyåret. Dette er faktorer som gjør det vanskelig for en del lærlinger/lærekandidater å forholde seg fristene i § 14-1. Dette har ikke vært tilsiktet fra departementets side, og det foreslås derfor å unnta lærlinger og lærekandidater fra de spesifikke fristene for å søke støtte for høst- og vårsemesteret i et nytt tredje ledd. De må likevel søke støtte innen kurset eller undervisningsåret er slutt for å få behandlet søknaden.

- Byrådets kommentarer

Byråden har ingen kommentarer til endringsforslagene i §§ 1 - 14 i første del.

3. Annen del. Støtte til søker som har rett til videregående opplæring

3.1 Kapittel 16 Grunnstipend og læremiddelstipend

- Departementets vurderinger og forslag

Fra høsten 2007 ble det innført en ordning med gratis læremidler i videregående opplæring. Ordningen skal innføres over tre år, slik at videregående trinn 2 (Vg2) ble første kull i ordningen. Dernest får videregående trinn 3 (Vg3) gratis læremidler fra og med undervisningsåret 2008-2009 og videregående trinn 1 (Vg1) fra og med undervisningsåret 2009-2010. På grunn av innfasingen av utstyrsstipendet foreslår departementet at teksten i §§ 16-2 og 16-4 endres. I tillegg foreslås det å flytte fastsettingen av utbetalingstidspunktet, som nå er angitt i disse to paragrafene, til § 11-3.

- Byrådets kommentarer

Dagens behovsprøvede læremiddelstipendordning gjennom Lånekassen faller bort etter hvert som den nye ordningen med gratis læremidler innføres. Det vil si at det fra skoleåret 2008-2009 kun er Vgl-elever som kan søke det behovsprøvede stipendet på kr 360 per måned. I og med at Vg3-elevene får gratis læremidler fra neste skoleår, omfattes de også av det nye utstyrstipendet og fases ut av § 16-2. Denne omleggingen er en nødvendig konsekvens av innføringen av gratis læremidler. Imidlertid synes satsen i første kategori på kr 800 å være i underkant av hva som må til for å dekke en elevs utgifter til kladdebøker, lommekalkulator etc. En av de vanligste grafiske kalkulatoren til skolebruk koster i dag ca. kr 1 000 - 1 200.

Byråden er usikker på om det vil føre til forbedring å flytte informasjon om utbetalingstidspunktet til § 11-3. Byråden ser fordelen ved å samle all informasjon om tidspunkter på ett sted i forskriften, men for en elev i videregående opplæring vil det vært naturlig å søke opplysningene i det kapitlet som omhandler støtte til søkere med rett til videregående opplæring. del.

4. Fjerde del. Støtte til utdanning i land utenfor Norden

- Departementets vurderinger og forslag

- De mange unntakene i forskriften fra kravet om norsk statsborgerskap for EØS-borgere gjør det rimelig at det går frem mer tydelig enn i dag at kravet ikke er absolutt. Departementet foreslår å gjøre forskriftsbestemmelsen til en hovedregel som står i forhold til en rekke unntak, bl.a. ved at dagens § 33-2 endres fra "*Søkeren må være norsk statsborger (...)*" til "*Søkeren må som hovedregel være norsk statsborger (...)*".

- For å gjøre det tydeligere hva som er kriteriene for å få støtte til utdanning i land utenfor Norden, foreslår departementet å dele opp nåværende § 35-1 i flere paragrafer. Det foreslås også å presisere i teksten at det er NOKUTs og norske universiteters og høyskolers vurderinger som ligger direkte til grunn for Lånekassens godkjenning av utdanning i land utenfor Norden for utdanningsstøtte. Forslagene innebærer ingen realitetsendringer.

- Departementet foreslår å presisere at fjernundervisning og nettstudier som tilbys av et utenlandsk lærested, ikke gir rett til støtte. Det gis støtte til fjernundervisning ved et norsk lærested.

- I § 41-1 vedr. tilskudd til reiser har forskriften operert med begrepet "studentpris", noe som gir en upresis beskrivelse av praksis. Billettpriser til utlandet har endret seg de senere år, og det er ikke lenger billetter som markedsføres som billetter til studentpris som er de rimeligste. Departementet foreslår derfor at betegnelsen "studentpris" erstattes med en formulering om at stipendet blir gitt "etter Lånekassens satser". Lånekassen vil sjekke grunnlaget for sine satser hvert år.

- Byrådets kommentarer

Endringsforslagene i fjerde del omhandler i hovedsak høyere utdanning og byråden har derfor i utgangspunktet ingen kommentarer til disse. Imidlertid har § 41-1 vedr. tilskudd til reiser relevans for mange elever i videregående opplæring som i dag går på skoler som har utvekslingsavtaler med skoler i utlandet, og hvor skoleåret i utlandet er lik et skoleår i Norge når det gjelder faglig fordypning. I mange av disse avtalenes internasjonaliseringsprosjekter har elevene et helt skoleår i utlandet, og det er derfor viktig at de får tilskudd til to reiser tur-retur til lærestedet. Det er imidlertid foreslått at det i reisestipendet blir gjort et fradrag på kr 2 010 per undervisningsår som søkeren må dekke selv. Byråden foreslår at det ikke blir gjort fradrag i reisestipendet for de elevene i videregående opplæring som deltar i internasjonaliseringsprosjekter som er godkjent av departementet og hvor Lånekassen bevilger borteboerstipend.

Det vises for øvrig til brev av 28.11.2007 fra Oslo kommune, Utdanningsetaten, til Kunnskapsdepartementet vedr. søknad fra Nordstrand videregående skole om samarbeid med fire videregående skoler i Berlin, Tyskland. På bakgrunn av denne søknaden foreslås følgende tilføyelse i vedlegg til fjerde del:

Nordstrand videregående skole, Oslo, i samarbeid med disse fire videregående skolene i Berlin, Tyskland (utdanningsprogram for studiespesialisering, videregående trinn 2):

*Paul-Natorp Oberschule
Rheingau-Oberschule
Heinrich-Schlimann-Oberschule
Käthe-Kollwitz-Oberschule*

5. Kommentarer til forskriften hvor departementet ikke har foreslått endringer

Byråden har enkelte kommentarer til uklarheter og skjevheter i gjeldende forskrift som departementet ikke har foreslått endret. Dette gjelder annen del, § 15-1. Målgruppen for denne delen av forskriften er ungdom med rett til videregående opplæring, som i henhold til opplæringsloven § 3-1 vil være ungdom i alderen 16-24 år.

Det er tidligere påpekt fra kommunens side at det er en mangel at § 15-1 ikke omfatter ungdom i alderen 16-24 år som har rett til grunnskoleopplæring etter opplæringsloven § 4A-1. Disse omfattes i dag av forskriftens tredje del. Med tanke på opplistingen i § 15-1 bokstav d av hvem forskriftens annen del gjelder for, kan det være grunn til å beklage at departementet ikke har tatt hensyn til kommunens tidligere forslag om at aldersgruppen 16-24 år med rett til grunnskoleopplæring etter opplæringsloven § 4A-1, må komme inn under denne delen av forskriften. Ordningen i denne delen er i stor grad tilpasset ungdom og deres livssituasjon, og avviker derfor på flere områder fra ordningen i tredje del - som i større grad er tilpasset voksnes livssituasjon. Det foreslås derfor på nytt at det gjøres følgende tilføyelse i opplistingen i § 15-1 av hvem annen del gjelder for:

f) ungdom i alderen 16-24 år som har rett til grunnskoleopplæring i henhold til opplæringsloven § 4A-1.

Vedtakskompetanse:

Uttalelsen avgis av byråden for kultur og utdanning etter delegert fullmakt, jf. bystyrets vedtak av 30.05.2001, sak 218 og byrådets vedtak av 03.07.2001, sak 1360 om behandling av høringsuttalelser fra Oslo kommune.

Vedtak:

Oslo kommune avgir følgende høringsuttalelse til Kunnskapsdepartementets forslag til forskrift om tildeling av utdanningsstøtte for undervisningsåret 2008-2009:

Første del. Hovedregler for tildeling av utdanningsstøtte

Kommunen har ingen kommentarer til endringsforslagene i §§ 1 - 14 i forskriftens første del.

Annen del. Støtte til søker som har rett til videregående opplæring

Dagens behovsprøvde læremiddelstipendordning gjennom Lånekassen faller bort etter hvert som den nye ordningen med gratis læremidler innføres. Det vil si at det fra skoleåret 2008-2009 kun er Vg3-elever som kan søke det behovsprøvde stipendet på kr 360 per måned. I og med at Vg3-elevene får gratis læremidler fra neste skoleår, omfattes de også av det nye utstyrsstipendet og fases ut av § 16-2. Denne omleggingen er en nødvendig konsekvens av innføringen av gratis læremidler. Imidlertid synes satsen i første kategori på kr 800 å være i underkant av hva som må til for å dekke en elevs utgifter til kladdebøker, lommekalkulator etc. En av de vanligste grafiske kalkulatoren til skolebruk koster i dag ca. kr 1 000 - 1 200.

Kommunen er usikker på om det vil føre til forbedring å flytte informasjon om utbetalingstidspunktet til § 11-3. Kommunen ser fordelene ved å samle all informasjon om tidspunkter på ett sted i forskriften, men for en elev i videregående opplæring vil det vært naturlig å søke opplysningene i det kapitlet som omhandler støtte til søkere med rett til videregående opplæring.

Fjerde del. Støtte til utdanning i land utenfor Norden

Endringsforslagene i fjerde del omhandler i hovedsak høyere utdanning og kommunen har derfor i utgangspunktet ingen kommentarer til disse. Imidlertid har § 41-1 vedr. tilskudd til reiser relevans for mange elever i videregående opplæring som i dag går på skoler som har utvekslingsavtaler med skoler i utlandet, og hvor skoleåret i utlandet er lik et skoleår i Norge når det gjelder faglig fordypning. I mange av disse avtalenes internasjonaliseringssjekter har elevene et helt skoleår i utlandet, og det er derfor viktig at de får tilskudd til to reiser tur-retur til lærestedet. Det er imidlertid foreslått at det i reisestipendet blir gjort et fradrag på kr 2 010 per undervisningsår som søkeren må dekke selv. Kommunen foreslår at det ikke blir gjort fradrag i reisestipendet for de elevene i videregående opplæring som deltar i internasjonaliseringssjekter som er godkjent av departementet og hvor Lånekassen bevilger borteboerstipend.

Det vises for øvrig til brev av 28.11.2007 fra Oslo kommune, Utdanningsetaten, til Kunnskapsdepartementet vedr. søknad fra Nordstrand videregående skole om samarbeid med fire videregående skoler i Berlin, Tyskland. På bakgrunn av denne søknaden foreslås følgende tilføyelse i vedlegg til fjerde del:

Nordstrand videregående skole, Oslo, i samarbeid med disse fire videregående skolene i Berlin, Tyskland (utdanningsprogram for studiespesialisering, videregående trinn 2):

*Paul-Natorp Oberschule
Rheingau-Oberschule
Heinrich-Schlimann-Oberschule
Käthe-Kollwitz-Oberschule*

Kommentarer til forskriften hvor departementet ikke har foreslått endringer

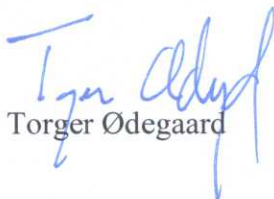
Kommunen har enkelte kommentarer til uklarheter og skjevheter i gjeldende forskrift som departementet ikke har foreslått endret. Dette gjelder annen del, § 15-1. Målgruppen for denne delen av forskriften er ungdom med rett til videregående opplæring, som i henhold til opplæringsloven § 3-1 vil være ungdom i alderen 16-24 år.

Det er tidligere påpekt fra kommunens side at det er en mangel at § 15-1 ikke omfatter ungdom i alderen 16-24 år som har rett til grunnskoleopplæring etter opplæringsloven § 4A-1. Disse

omfattes i dag av forskriftens tredje del. Med tanke på opplistingen i § 15-1 bokstav d av hvem forskriftens annen del gjelder for, kan det være grunn til å beklage at departementet ikke har tatt hensyn til kommunens tidligere forslag om at aldersgruppen 16-24 år med rett til grunnskoleopplæring etter opplæringsloven § 4A-1, må komme inn under denne delen av forskriften. Ordningen i denne delen er i stor grad tilpasset ungdom og deres livssituasjon, og avviker derfor på flere områder fra ordningen i tredje del - som i større grad er tilpasset voksnes livssituasjon. Det foreslås derfor på nytt at det gjøres følgende tilføyelse i opplistingen i § 15-1 av hvem annen del gjelder for:

f) ungdom i alderen 16-24 år som har rett til grunnskoleopplæring i henhold til opplæringsloven § 4A-1.

Byrådsavdeling for barn og utdanning

Torger Ødegaard

Trykte vedlegg: Ingen

Utrykte vedlegg: Ingen